

Vedr. Baggrundspapir om Funktionelle Lidelser

I anledning af Folketingets Sundheds- og Forebyggelsesudvalgs høring om Funktionelle Lidelser

Hvad er en Funktionel Lidelse?

Funktionelle Lidelser er en gruppe af sygdomme, hvor patienten har fysiske symptomer, som påvirker livskvaliteten eller arbejdsevnen. Mange patienter gennemgår lange udredningsforløb i håbet om at finde en enkelt fysisk årsag til symptomerne. Men som regel viser de fleste undersøgelser ikke tegn på sygdom i de organer, hvor patienten har symptomer.

Nogle patienter får i forløbet forskellige syndromdiagnoser som fx kronisk smertesyndrom, kronisk whiplash syndrom, kronisk træthedssyndrom, fibromyalgi mm, men en stor del af patienterne får aldrig en diagnose eller en forklaring på deres symptomer, på trods af årelange sygdomsforløb, som i en del tilfælde ender med at gøre patienten uarbejdsdygtig.

Hvad er årsagen til Funktionelle Lidelser?

De senere års danske og internationale forskning har frembragt ny og banebrydende viden om funktionelle lidelser. Denne viden er dog stadig så ny, at den endnu ikke er alment implementeret i sundhedssystemet.

Undersøgelser med bl.a. hjerneskanninger har vist, at patienter med funktionelle lidelser opfatter smerter og andre symptomer fra kroppen anderledes end raske. Samtidig viser det sig, at kroppen er i en form for alarmtilstand, hvor der produceres en større mængde symptomer.

Årsagerne til disse forandringer er som regel komplekse og involverer både fysiske, psykologiske, sociale og andre forhold.

Hvem bliver ramt af Funktionelle Lidelser?

På baggrund af international forskning skønnes det, at omkring 6 procent, svarende til 300.000 danskere har en funktionel lidelse. En

netop offentliggjort dansk meningsmåling tyder på, at dette tal muligvis er højere.

Funktionelle Lidelser kan ramme alle, og blandt de patienter, som kommer i behandling, er der ofte tale om erhvervsaktive mennesker, som har levet et aktivt liv, inden de blev ramt af sygdom.

Er det en psykisk sygdom?

Funktionelle Lidelser udfordrer vores klassiske skelnen mellem det psykiske og det fysiske. Når man skal behandle patienter med funktionelle lidelser, er det nødvendigt at inddrage hele patienten og ofte også dennes omgivelser.

Hvis man udelukkende fokuserer på de psykologiske faktorer, overser man de fysiske forandringer, som patienterne har. Og hvis man udelukkende fokuserer på de fysiske forandringer, overser man de psykologiske mekanismer, som er medvirkende til at udløse og forværre en funktionel lidelse. Det er derfor nødvendigt at gøre op den forældede tankegang, at det fysiske og det psykologiske er skarp afgrænset, og i stedet have en tværfaglig tilgang til funktionelle lidelser, hvis man ønsker at hjælpe denne patientgruppe.

Hvordan stilles diagnosen?

Diagnosen stilles på baggrund af det symptomkompleks, som er karakteristisk for Funktionelle Lidelser. Inden for forskningen arbejdes der med forskellige former for diagnosepraksis, og der er nedsat en arbejdsgruppe under WHO, som arbejder med at revidere det internationale IDC diagnosesystem. Danske forskere fra Forskningsklinikken for Funktionelle Lidelser er repræsenteret i arbejdsgruppen. Der arbejdes hen imod at opnå international enighed om diagnosticering og klassifikation på baggrund af de seneste års forskningsresultater.

Hvad foregår der på Forskningsklinikken for Funktionelle Lidelser?

Forskningsklinikken for Funktionelle Lidelser er en selvstændig klinik under neurologisk afdeling, Hoved- Neuro- Centret på Aarhus Universitetshospital. Klinikken blev oprettet i 1999 og ledes af professor, dr.med., ph.d., Per Fink. Der er aktuelt cirka 40 ansatte.

Klinikkens hovedformål er at udføre forskning på højt videnskabeligt niveau, og via forskningen at opnå ny viden om Funktionelle Lidelser. Derudover bliver der behandlet cirka 250 patienter med svære funktionelle lidelser om året. Den forskningsmæssige aktivitet er høj, og der er bl.a. udgivet cirka 200 videnskabelige og populærvideenskabelige artikler, 45 bøger og lærebogskapitler samt 17 ph.d.-afhandlinger.

Endvidere har klinikken en forpligtelse til at undervise og på anden vis formidle de forskningsmæssige resultater, og der er etableret et videnscenter med samlet information for både fagfolk og ikke-fagfolk. Informationen er samlet på hjemmesiden www.funktionellelidelser.dk

Kan Funktionelle Lidelser behandles?

Ja. Der er efterhånden god videnskabelig dokumentation for, at patienter med Funktionelle Lidelser kan behandles. Ikke alle kan opnå det funktionsniveau de havde, før de blev ramt af sygdommen, og en del skal lære at leve med den funktionelle lidelse på samme måde som man kan lære at leve med en kronisk sygdom som fx astma eller gigt.

Den bedst dokumenterede effekt ses ved kognitiv terapi og gradueret genoptræning. Nogle undersøgelser viser desuden positiv effekt af medicin. Der forskes stadig både i ind- og udland i forbedring af behandlingsmetoderne.

Hvad er de største udfordringer ved Funktionelle Lidelser?

Manglende anerkendelse:

Mange patienter oplever at blive misforstået, ikke at blive taget alvorligt og i nogle tilfælde ligefrem at blive mistænkeliggjort. Der flourer desværre mange fordomme om Funktionelle Lidelser, både i sundhedsvæsenet, det sociale system og i befolkningen generelt. Og det er en stor udfordring at skulle kæmpe mod en invaliderende sygdom og samtidig skulle kæmpe imod fordomme og manglende anerkendelse i det omkringliggende samfund.

Manglende viden:

Forskningen i årsager og behandling har gennem de senere år bevæget sig hurtigt. Det betyder, at den viden, som nu er tilgængelig, ikke var pensum, da de nuværende læger gik på universitetet. Der er derfor en stor afstand mellem den nyeste forskningsbaserede viden, og den måde man håndterer patienterne på, når de er under udredning og behandling de forskellige steder i sundhedsvæsenet.

Mange patienter kommer i kontakt med det sociale system, og her er der ligeledes i mange tilfælde en manglende viden om, hvordan man bedst hjælper og støtter patienter med funktionelle lidelser.

Manglende behandlingskapacitet:

Patienter med funktionelle lidelser oplever ofte at blive kastebalde mellem forskellige hospitalsafdelinger, hvor kun ganske få afdelinger har mulighed for at hjælpe og behandle denne patientgruppe. Der findes på nuværende tidspunkt specialiserede tilbud målrettet patienter med Funktionelle Lidelser på Bispebjerg Hospital, på Køge Syge-

hus og på Aarhus Universitetshospital. På Odense Universitetshospital er et tilbud under opbygning.

Hvor kan man finde mere information om Funktionelle Lidelser?

Forskningsklinikken for Funktionelle Lidelser har oprettet en hjemmeside www.funktionellelidelser.dk, hvor den tilgængelige og opdaterede viden er samlet. Klinikken har ligeledes udgivet forskellige former for informationsmateriale, som man kan få tilsendt eller finde på hjemmesiden.

Desuden er alle velkomne til at rette henvendelse til klinikken, hvis man ønsker undervisning, faglig sparring eller i øvrigt har spørgsmål.